

Аліна Лопатченко

студентка 4 курсу юридичного факультету
Сумського національного аграрного університету

Строк прийняття спадщини в умовах воєнного стану

В умовах сьогодення перед багатьма громадянами України постало питання реалізації права на спадкування. З початку війни Верховною Радою України було запроваджено зупинення перебігу 6-місячного строку для прийняття спадщини або відмови від її прийняття [1].

Особливості спадкування під час воєнного стану, регулюється постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 року № 16, наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату» від 11.03.2022 № 1118/5, що набрав чинності 19.03.2022, були внесені зміни в Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 року № 296/5 [2]. Згідно з постановою перебіг строку для прийняття спадщини або відмови від її прийняття зупиняється на час дії воєнного стану, але не більше ніж на 4 місяці. Таким чином до 6-місячного строку для прийняття спадщини додається ще 4 місяці, загальний строк становить 10 місяців.

31 січня 2023 року в Єдиному державному реєстрі судових рішень була оприлюднена постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у справі №676/47/21, якою надано оцінку п. 3 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» [1]. Верховний Суд вважає, що вона суперечить статтям 1270, 1272 Цивільного кодексу України, а тому не підлягає застосуванню.

Основним актом цивільного законодавства України є Цивільний кодекс України. Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до Верховної Ради України проект закону, який регулює цивільні відносини інакше, ніж цей Кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до Цивільного кодексу України. Поданий законопроект розглядається Верховною Радою України одночасно з відповідним проектом закону про внесення змін до Цивільного кодексу України (частина друга статті 4 Цивільного кодексу України) [3].

У доктрині приватного права зазначається, що ієрархія актів цивільного законодавства може базуватись на їх юридичній силі (вимір по вертикалі). Водночас слід визнати існування ієрархії між Цивільним Кодексом як кодифікованим законом і поточними законами, які регулюють

цивільні відносини. Ця ієрархія ґрунтується на визнанні Цивільного Кодексу України основним актом цивільного законодавства (вимір ієрархії по горизонталі). У статті 4 Цивільного кодексу України закріплюється пріоритет норм Цивільного кодексу над нормами інших законів. Щодо виміру ієрархії актів цивільного законодавства по вертикалі, то в зазначеній статті встановлено повний перелік нормативно-правових актів, якими можуть регулюватися цивільні відносини.

Згідно із статтею 1270 Цивільного кодексу України [3], для прийняття спадщини встановлює строк в розмірі 6 місяців і починається він з часу відкриття спадщини. Якщо виникнення в особи права на спадкування залежить від неприйняття спадщини або відмови від неї іншими спадкоємцями, то строк для прийняття нею спадщини встановлюється в розмірі 3 місяців з моменту неприйняття її іншими спадкоємцями або відмови від її прийняття. Якщо протягом строку, встановленого статтею 1270 Цивільного Кодексу України [3], спадкоємець не подав заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її. За письмовою згодою спадкоємців, які прийняли спадщину, та особа, яка пропустила строк для прийняття спадщини, може подати заяву про прийняття спадщини нотаріусу. За цим позовом, суд може визначити їй додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини (стаття 1272 Цивільного кодексу України).

На думку Верховного Суду, п. 3 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» суперечить статтям 1270, 1272 ЦК України, а тому не підлягає застосуванню.

Таким чином Верховний Суд скасовує застосування 10-місячного строку у прийнятті спадщини в умовах воєнного стану та наполягає на застосуванні 6-місячного строку, що встановлений Цивільним Кодексом України.

Література

1. Строк прийняття спадщини в умовах воєнного стану: практика ВС щодо 10-місячного строку прийняття URL: <https://gd.if.court.gov.ua/sud0905/pres-centr/news/1390858/>
2. Прийняття спадщини в умовах воєнного стану. URL: <https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/pryinvattva-spadshhyny-v-umovah-voyennogo-stanu/>
3. Цивільний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 14.10.2024).

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**